

INTERNACIONALNI UNIVERZITET U SARAJEVU

INTERNATIONAL UNIVERSITY OF SARAJEVO

Fakultet umjetnosti i društvenih nauka

PSIHOLOGIJA

INFO KATALOG STUDIJSKOG PROGRAMA

Sarajevo, 2021. godine

Copyright IUS ©2021, All rights reserved.

Napomena

Katalog je ažuriran 2021. godine od strane program koordinatora studijskog programa Psihologija, vanrednog prof. dr. Orkun Aydina.

Katalog je pogodan za primjenu za akademsku 2020/2021 i 2021/2022 godinu.

Shodno zakonskoj obavezi kao i potrebama savremenog razvoja obrazovanja, pristupilo se detaljnoj analizi u smislu revizije nastavnog plana i programa, ishoda učenja pojedinačnih predmeta kao i cjelokupnih ishoda učenja za sva tri ciklusa studija studijskog programa, nastavnim metodama kao i metodama ocjenjivanja, mogućnosti zaposlenja svršenih studenata, te konačno stečenoj kvalifikaciji. Tom prilikom su izvršena usklađivanja sa trenutnim obrazovnim sistemom, prilikama i potrebama studenata IUS-a, a prateći evropske trendove u obrazovanju i vodeći računa o potrebama tržišta rada, uz pružanje najkvalitetnijeg obrazovanja i podrške studentima kroz njihovo učešće u donošenju odluka i uspostavljanju sistema obrazovanja.

Vanr. Prof. dr Orkun Aydin

SADRŽAJ

O FAKULTETU UMJETNOSTI I DRUŠTVENIH NAUKA	1
UVOD U NAUČNU OBLAST I KVALIFIKACIJA	1
CILJEVI STUDIJSKOG PROGRAMA	3
TRAJANJE STUDIJA, DODJELA ECTS BODOVA I DODATAK DIPLOMI.....	3
METODE NASTAVE I OCJENJIVANJA	3
NASTAVNE METODE.....	ERROR! BOOKMARK NOT DEFINED.
EVROPSKI SISTEM PRIJENOSA BODOVA (ECTS)	5
METODE OCJENJIVANJA.....	7
PODRŠKA STUDENTIMA.....	8
OSIGURANJE KVALITETE.....	8
MOGUĆNOSTI ZAPOSLENJA	8
AKADEMSKO OSOBLJE.....	9
PRVI CIKLUS STUDIJA	9
Ciljevi i profil prvog ciklusa studija	11
Predviđeni ishodi učenja prvog ciklusa studija	12
Nastavni plan i program prvog ciklusa st.....	12
Uslovi za upis i ponovni upis na prvi ciklus studija, certificiranje i priznavanje	16
DRUGI CIKLUS STUDIJA.....	17

Ciljevi i profil drugog ciklusa studija.....	17
Predviđeni ishodi učenja drugog ciklusa studija	19
Nastavni plan i program drugog ciklusa studija.....	21
Uslovi za upis na drugi ciklus studija.....	22
TREĆI CIKLUS STUDIJA.....	24
Ciljevi i profil trećeg ciklusa studija	25
Predviđeni ishodi učenja trećeg ciklusa studija	25
Nastavni plan i program trećeg ciklusa studija.....	26
Uslovi za upis i ponovni upis na treći ciklus studija.....	29

O FAKULTETU U MJETNOSTI I DRUŠTVENIH NAUKA

Fakultet umjetnosti i društvenih nauka (FASS), kao organizaciona jedinica Internacionalnog univerziteta u Sarajevu, ujedinjuje umjetničku, društvenu i humanističku oblast kroz studijske programe zastupljene na ovom fakultetu. FASS se sastoji iz tri odsjeka: Odsjek umjetnosti, Odsjek kulturoloških studija i Odsjek društvenih nauka. U okviru svakog odsjeka postoje studijski programi kao što su Vizualna umjetnost i komunikacijski dizajn, Engleski jezik i književnost, Kulturološke studije, Političke nauke i Psihologija.

Dekan, Šefovi odsjeka i fakultetsko osoblje FASS-a predano rade na tome da studenti stiču obrazovanje koje će im pomoći da postanu aktivni sudionici društvenih i političkih tokova i procesa, kako na lokalnom tako i na globalnom nivou, stičući potrebne vještine za savladavanje suvremenih izazova. FASS ima privilegiju imati akademsko osoblje koje posjeduje znanje, iskustvo i odlučnost potrebnu za pružanje visokokvalitetnog obrazovanja iz umjetnosti, humanističkih i društvenih znanosti lokalnim i stranim studentima. Fakultet se usredotočuje na kontinuirano unapređivanje procesa poučavanja i učenja istodobno ističući njegov međunarodni karakter, interdisciplinarnu studijsku programu i snažan osjećaj građanske odgovornosti.

UVOD U NAUČNU OBLAST I KVALIFIKACIJA

U modernom društvu naučna oblast psihologije sve više dobija na značaju. Psiholozi su direktno ili indirektno uključeni u gotovo sva područja društvenih nauka, posebno u oblasti obrazovanja, zdravstva, industrije i mnogih drugih. Psihologija se često povezuje s psihološkom terapijom i kliničkom praksom, dok se mnoge druge važne grane psihologije, poput kognitivne, razvojne, industrijske/organizacijske i socijalne psihologije, često zanemaruju.

Bez obzira na to rade li direktno ili indirektno s ljudima u drugim oblastima, psiholozi su i dalje uključeni u posao koji za rješavanje problema zahtijeva vještine kritičkog mišljenja. U posljednje dvije decenije psiholozi su se usredotočili na očuvanje mentalnog zdravlja kao i na sistematsku izgradnju kompetencija kod ljudi, a ne samo na rješavanje poteškoća. Novi trendovi usredotočeni su na stvaranje nauke o ljudskoj snazi s ciljem

razumijevanja i usvajanja ovih vrijednosti kod mladih. Promocija ovih novih dostignuća bit će jedan od naših obrazovnih ciljeva.

Novi ekonomski razvoj u društvu zahtijeva prilagodbu ovim promjenama u organizacijskom, ali i u psihološkom smislu. Potreba za boljim razumijevanjem novih društvenih izazova kao i otkrivanje ponašanja koje osigurava adekvatan odgovor na nove izazove postaju imperativ ljudskog razvoja. Ovaj će proces biti izazovan kako za pojedinca tako i za društvo u cjelini. Zajedno sa ostalim stručnjacima, psiholozi imaju važnu ulogu u olakšavanju ovog procesa i djeci i odraslima; stoga je jedan od naših ciljeva pripremiti studente za ovaj izazovni proces.

Studijski program Psihologije organiziran je u tri ciklusa na Fakultetu umjetnosti i društvenih nauka Internacionalnog univerziteta u Sarajevu, i to: prvi ciklus studija (zvanje: Bakalaureat psihologije), drugi ciklus studija (zvanje: Magistar kliničke psihologije) i treći ciklus studija (zvanje: Doktor nauka iz oblasti psihologije).

Prvi ciklus studija, nakon kojeg student stiče akademsko zvanje Bakalaureat psihologije (BA), strukturiran je na način da svim studentima pruži priliku sticanja potrebnih znanja i vještina iz oblasti psihologije. Studenti ovog ciklusa ostvaruju 240 ECTS bodova tokom četiri godine studija. Očekuje se da će tokom prve dvije godine studija studenti steći opće interdisciplinarno znanje, kao i teorijsko znanje iz psiholoških oblasti. Pored obaveznih predmeta, studenti će odabirati i izborne predmete koji im daju mogućnost usredotočenja na psihološku oblast koja ih posebno zanima. Studij prvog ciklusa studija uređen je Pravilima za I ciklus studija, objavljen i javno dostupan svim zainteresiranim licima na slijedećem linku https://www.ius.edu.ba/sites/default/files/docs/study_rules_for_the_first_study_cycle_at_ius.pdf.

Kandidati se mogu prijaviti na drugi ciklus studija nakon što steknu 240 ECTS bodova u prvom ciklusu studija. Cilj drugog ciklusa studija psihologije (Klinička psihologija) je pružiti studentima napredna znanja iz oblasti kliničke psihologije. Kandidati koji su diplomirali psihologiju ili srodne discipline mogu se prijaviti na drugi ciklus studija. Da bi uspješno završili drugi ciklus studija, studenti moraju ostvariti 60 ECTS bodova. Studij drugog ciklusa studija uređen je Pravilima za II ciklus studija, objavljen i javno dostupan svim zainteresiranim licima na slijedećem linku

https://www.ius.edu.ba/sites/default/files/docs/study_rules_for_second_study_cycle_at_ius.pdf.

Nakon što student ostvari 300 ECTS bodova tokom prvog i drugog ciklusa studija, može se prijaviti za treći ciklus studija. Kandidati koji su magistrirali psihologiju mogu se prijaviti na treći ciklus studija. Međutim, kandidati koji su magistrirali drugu (srodnu) društvenu nauku mogu se također prijaviti na doktorski program, ali bit će potrebno da polože dodatne predmete predviđene ovim studijskim programom, prije upisa na treći ciklus studija. Studij trećeg ciklusa studija uređen je Pravilima za III ciklus studija, objavljen i javno dostupan svim zainteresiranim licima na slijedećem linku https://www.ius.edu.ba/sites/default/files/docs/study_rules_for_the_third_study_cycle_at_ius.pdf.

Studenti ostvaruju ukupno 180 ECTS bodova tokom trećeg ciklusa studija, od čega se 60 ECTS bodova postiže pohađanjem nastave kroz obavezne i izborne predmete u skladu sa nastavnim planom i programom. Dodatnih 120 ECTS bodova postiže se pripremom doktorske disertacije i završnom odbranom. Treći ciklus studija traje najmanje tri godine.

CILJEVI STUDIJSKOG PROGRAMA

Glavni ciljevi studijskog programa Psihologije fokusirani su na sticanje opštih i specifičnih kompetencija iz oblasti psihologije, ovisno o ciklusu studija koji studenti pohađaju. Ovaj studijski program trebao bi studentima pružiti dobru teorijsku osnovu psihologije kao discipline, kao i razumijevanje važnosti istraživanja u psihologiji. Pored toga, želimo da naši studenti budu osposobljeni za prepoznavanje odgovarajućih načina rješavanja psiholoških problema. Studenti će razviti sposobnost razumijevanja da psihološka objašnjenja često mogu biti složena i sa određenim tendencijama i nejasnoćama.

TRAJANJE STUDIJA, DODJELA ECTS BODOVA I DODATAK DIPLOMI

Podaci o dužini studija i dodjeli ECTS bodova studentima koji su uspješno završili studije prikazani su u donjoj tabeli:

Ciklus studija	ECTS bodovi dodijeljeni nakon završetka svakog ciklusa studija	Trajanje studija
Prvi ciklus	240 ECTS bodova	4 godine
Drugi ciklus	60 ECTS bodova	1 godina
Treći ciklus	180 ECTS bodova	3 godine

Studenti koji diplomiraju dobijaju diplomu i dodatak diplomi koji navodi: dodijeljenu kvalifikaciju, nazive predmeta, realizovane projekte, završni rad/ocjenu projekta, broj ostvarenih ECTS bodova, prosječnu ocjenu za svaki semestar, ukupni prosjek bodova i druge elemente definirane zakonom.

METODE NASTAVE I OCJENJIVANJA

Nastavne metode koje se primjenju na Univerzitetu značajno variraju u zavisnosti od fakulteta i naučnih disciplina.

Važna komponenta studiranja na Univerzitetu predstavlja samostalan rad studenata, a posebna pažnja posvećuje se individualnom radu sa studentima. Akademsko osoblje kombinira mnoge nastavne pristupe kako bi postiglo precizirane ciljeve učenja i motiviralo studente da uče.

NASTAVNE METODE

Implementacija nastave može imati nekoliko oblika, ali obično uključuje kombinaciju sljedećeg:

- Tokom *predavanja* obično se koriste štampani materijali ili prezentacije na računaru, ali glavni fokus je na slušanju predavača.
- Asistenti obično drže vježbe u malim grupama gdje se studentima posvećuje individualna pažnja. Vježbe dopunjuju predavanja, ali su specifičnije za određene teme. Na primjer, mogu uključivati aktivnosti poput rješavanja problema ili vođenja diskusija o određenim temama o kojima se raspravljalo tokom predavanja.

- Većina predmeta uključuje neki oblik praktičnog rada, poput sedmičnih sesija u laboratoriji, gdje studenti stječu tehničke i istraživačke vještine.

- *Praksa* (min. 25 radnih dana) osmišljena je na način koji studentima nudi mogućnosti da steknu praktično iskustvo i donesu dobro utemeljene odluke o svojoj budućoj karijeri.

Samostalno učenje

Osim pohađanja predavanja i praktične nastave, studenti veliki dio radnog dana provode u samostalnom učenju koje uključuje čitanje relevantnih materijala, istraživanje, učenje u čitaonici, rješavanje domaćih zadataka, pisanje seminarskih radova i izvještaja, grupne ili pojedinačne projekte i prezentacije.

Ispiti

Ispiti se organizuju pismenim putem i sastoje se od jednog parcijalnog ispita i završnog ispita. U zavisnosti od planiranih ishoda učenja predmeta profesori mogu organizovati i dodatne provjere znanja u vidu kviza ili kratkih pisanih provjera. Ocjena koju studenti ostvare na predmetu čini zbir svih ostvarenih rezultata na svim provjerama znanja pri čemu završni ispit ne može predstavljati više od 50% završne ocjene.

Izbor nastavnih metoda rada sa studentima na studijskom programu Psihologija vršit će se na osnovu planiranih znanja i vještina koje bi se trebale ostvariti u okviru određenog predmeta. Vrlo često više nastavnih metoda bit će korišteno u okviru jednog predmeta kako bi se postigla raznolikost i povećala zainteresiranost studenata za rad.

Nastavno osoblje i saradnici planirat će vrijeme za redovne konsultacije sa studentima kako bi ostvarili predmetne ciljeve, pomagali im u izboru predmeta u svakom semestru ili riješili druga pitanja značajna za studente i moguće poteškoće u radu.

EVROPSKI SISTEM PRIJENOSA BODOVA (ECTS)

U cilju efikasne mobilnosti studenata, nastavni plan i program organiziran je kroz predmete čije su vrijednosti izražene jedinicima Evropskog sistema prijenosa bodova (ECTS). Radno opterećenje po semestru određeno je sa 30 ECTS studijskih

bodova tako da ukupno opterećenje za jednu studijsku godinu iznosi 60 ECTS.

S obzirom na obim svih predviđenih sadržaja i vrijeme potrebno za njihovu realizaciju, svakom predmetu dodijeljen je jednak broj kredita. Svi predmeti prvog ciklusa studija vrednovani su sa 6 ECTS bodova. Jedan ECTS studijski bod ekvivalent je za 25 sati ukupnog radnog opterećenja prosječnog studenta, a nastavni program pokazuje da je ispoštovan ovaj standard.

Ukupne aktivnosti studenta, u skladu sa Zakonom o visokom obrazovanju, prvenstveno podrazumijevaju sljedeće:

- a) broj sati nastave (predavanja, vježbe, seminari);
- b) vrijeme potrebno za rad studenta na samostalnim zadacima;
- c) vrijeme potrebno za pripremu provjere znanja i ocjenjivanje i
- d) vrijeme koje akademsko osoblje provodi u pružanju pomoći studentu u sticanju potrebnog znanja.

Polazeći od navedenih zakonskih osnova za "dodjeljivanje" studijskih bodova svakoj pojedinačnoj aktivnosti pri izradi nastavnog plana i programa, Univerzitet na svim svojim studijskim programima primjenjuje model tzv. *standardiziranog (ravnomjernog) radnog opterećenja* studenta po predmetu, osiguravajući da ukupno opterećenje po svakom predmetu iznosi 150 sati ukupnih aktivnosti studenata.

Ovime se postiže:

- a) opće ujednačavanje obima i važnosti svih nastavnih predmeta iz nastavnog plana i programa;
- b) standardiziranje subjektivne težine za savladavanje određenog predmeta kroz fleksibilnu raspodjelu ECTS bodova pojedinim aktivnostima unutar predmeta;
- c) efikasnija mobilnost studenata;
- d) multidisciplinarnost;
- e) jednostavnija realizacija i organizacija zajedničkih predmeta na prvim godinama studija, kao i
- f) jednostavniji prelaz i priznanje predmeta sa većine međunarodnih visokoškolskih ustanova.

Model standardiziranog radnog opterećenja studenta pri izradi nastavnih planova i programa, preporučeni je i službeni ECTS vodič koji je izdat od strane Europske komisije (*ECTS User's Guide, Brussels, 6 February 2009, poglavlje 4., str. 17. i 18., ISBN: 978-92-79-09728-7*).

Ukupan predviđeni broj ECTS studijskih bodova dodjeljuje se nakon polaganja ispita i ocjenjivanja, a razlike u stepenu ostvarivanja definiranih ishoda učenja izražavaju ocjenama u skali od F, E do A, odnosno od 5 do 10. ECTS sistem primjenjuje se kod svih studentskih prelaza.

IUS primjenjuje BH NQF na način da studij I ciklusa traje 4 (četiri) godine i student ostvaruje ukupno 240 ECTS bodova. Studij II ciklusa traje jednu studijsku godinu i vrednovan je sa ukupno 60 ECTS bodova. III ciklus studija traje 3 (tri) studijske godine i vrednovan je sa 180 ECTS bodova.

Svi predmeti navedeni su prema nivou (studijskog godini) unutar određenog ciklusa studija, i to brojačano: 100-199; 200-299; 300-399 i 400-499 za četiri godine I ciklusa studija; 500-599 za II ciklus studija; 600-899 za III ciklus studija. Prvi broj upućuje na godinu studija na kojoj se predmet izvodi. Dodatna skraćunica ispred broja upućuje na program na kojem se taj predmet nudi (npr. PSY znači da se predmet nudi na studijskom programu Psihologija). Svi predmeti imaju kratak naziv koji jasno upućuje na njihov sadržaj.

Nastava studijskog programa realizira se prema gore navedenim kriterijima. Razlika u sadržaju i bodovnim vrijednostima predmeta iskazana je kroz broj sati koji su planirani za predavanja, vježbe odnosno samostalan rad (3+0 ili 2+2 ili 2+1+2).

METODE OCJENJIVANJA

Konačan uspjeh studenata nakon svih predviđenih oblika provjere znanja, vrednuje se i ocjenjuje sistemom uporedivim sa ECTS skalom ocjenjivanja kako slijedi:

Harmoniziran bodovni sistem	Harmonizirane ocjene na IUS	IUS koeficijent ocjenjivanja	Sistem ocjenjivanja propisan Zakonom u Kantonu	Sistem ocjenjivanja propisan Zakonom u Kantonu
-----------------------------	-----------------------------	------------------------------	--	--

			Sarajevo	Sarajevo
0 - 44	F	0.0	F	5
45 - 54	E	1.0		
55 - 64	C	2.0	E	6
65 - 69	C+	2.3	D	7
70 - 74	B-	2.7		
75 - 79	B	3.0	C	8
80 - 84	B+	3.3		
85 - 94	A-	3.7	B	9
95 - 100	A	4.0	A	10

Pored navedenog, uspjeh studenta vrednuje se i kroz pokazatelje ostvarenog prosjeka ocjena na nivou jednog semestra odnosno na nivou trajanja cijelog ciklusa studija, i to kao:

- **Prosječna ocjena u toku jednog semestra (GPA)**
- **Ukupna prosječna ocjena (CGPA)**

PODRŠKA STUDENTIMA

Univerzitet još od svog osnivanja pridaje posebnu važnost akademskom savjetovanju studenata u toku njihovog studija. Unutar studijskog programa, Vijeće na početku semestra / akademske godine donosi odluku o listi tzv. akademskih savjetnika – koji imaju obavezu da nadgledaju i ocjenjuju napredak studenata, te da ih savjetuju o obaveznim i izbornim predmetima koje treba prijaviti kako bi što uspješnije napredovali/le tokom studija. Za vrijeme prijave (registracije) predmeta odnosno ovjere semestara student je obavezan konsultirati se sa svojim akademskim savjetnikom oko izbora i prijave predmeta u narednom semestru. Prije početka semestra, akademski

savjetnik studentu odobrava listu predmeta za naredni semestar.

Studentski parlament (SPIUS), u skladu sa zakonskim ovlašćenjima, predstavlja i zastupa studente koji na taj način aktivno učestvuje u ostvarenju njihovih prava. Studentski parlament (SPIUS) također delegira predstavnike studenata u članstvo tijela Univerziteta (Senat i Vijeće fakulteta) čime omogućava punopravno ostvarivanje studentskih prava.

OSIGURANJE KVALITETA

Osiguranje kvaliteta na nivou studijskog programa obuhvata i sam proces izrade studijskog programa tokom kojeg je definirana obaveza konsultiranja nastavnog osoblja, stručnjaka iz date oblasti, studenata, predstavnika privrede i poslodavaca i lokalne zajednice.

U toku implementacije studijskog progama provode se redovne analize svih bitnih indikatora realizacije studijskog programa, što se ogleda u periodičnim sistemskim analizama i izvještajima.

Sistem implementacije nastavnog procesa i ocjenjivanja rada studenata daje dovoljno autonomije svakom nastavniku kako bi prilagodio/la nastavne metode i ocjenjivanje svakom pojedinom predmetu, ali uz poštivanje jasno definiranih standarda na nivou Univerziteta. Na ovaj način osigurana je transparentnost procesa ocjenjivanja ali i data mogućnost prilagođavanja svakom nastavniku i studentu.

MOGUĆNOST ZAPOSLENJA

Moderno društvo ima veliku potrebu za stručnjacima iz polja psihologije. Gotovo da nema društvene oblasti u kojoj psiholozi nisu direktno ili indirektno uključeni.

Studenti koji završe prvi ciklus studija na našem studijskom programu imaju mogućnost traženja zaposlenja odmah nakon diplomiranja ili nastavljanja školovanja na drugom ciklusu studija. Oni koji budu tražili zaposlenje otkriće da je psihologija jedna od glavnih disciplina, između ostalog, u oblastima obrazovanja, socijalnog rada, marketinga, ljudskih resursa, mentalnog zdravlja, prava i gerontologije.

Važno je naglasiti da prvi ciklus studija psihologije ne pruža potrebne vještine za

potpuno neovisno obavljanje psihološke prakse. Zbog toga mnogi studenti nastavljaju školovanje na drugom ciklusu studija u područjima poput kliničke psihologije, savjetodavne ili edukacijske psihologije, mentalnog zdravlja, industrijske ili psihologije rada, kao i u drugim naučnim područjima.

Studenti koji završe drugi ciklus studija Kliničke psihologije biće osposobljeni za rad u različitim oblastima. Titula magistra kliničke psihologije omogućuje karijeru koja, između ostalog, uključuje privatnu praksu, rad u školama, bolnicama i centrima za mentalno zdravlje i drugim institucijama u odjelima za ljudske resurse.

Studenti koji završe treći ciklus studija psihologije biće osposobljeni za rad u raznim oblastima, posebno u akademskoj zajednici, ali i u svim drugim naučnim oblastima koja zahtijevaju napredna znanja i vještine u istraživanju društvenih nauka. Studenti koji završe drugi ciklus studija iz oblasti kliničke i savjetodavne psihologije, a zatim izaberu isto naučno područje na doktorskom studiju, imat će mogućnost zaposlenja u vrlo širokim područjima savjetodavne, kliničke i zdravstvene psihologije. S obzirom na to da doktorski program omogućava studentima da se specijalizuju za naučno područje koje ih zanima, studenti trećeg ciklusa studija mogu izraziti svoj interes za određena područja istraživanja.

Na nivou Univerziteta se redovno prikupljaju podaci o zapošljivosti studenata koji su završili studijski program Psihologija.

AKADEMSKO OSOBLJE

Studijski program provodi kompetentno nastavno osoblje sa značajnim istraživačkim i predavačkim iskustvom. U cilju osiguranja kvalitete obrazovanja, koje se pruža studentima psihologije na IUS-u, najveći dio nastavnog procesa realizuje akademsko osoblje u stalnom radnom odnosu na IUS-u, a koje je izabrano u naučnu oblast Psihologija. Kroz dinamički plan koji se utvrđuje početkom svake akademske godine, detaljno se utvrđuje plan potreba za raspisivanjem javnih konkursa za izbor akademskog osoblja, a sve u cilju postizanja što kvalitetnijeg obrazovanja koje se nudi u okviru studijskog programa. Pri realizaciji nastavnog procesa, vodi se prvenstveno Standardima i normativima u cilju postizanja optimalnog opterećenja nastavnika. Akademsko osoblje studijskog programa je posvećeno naučno-istraživačkom radu. Rad

akademskog osoblja se kontinuirano prati kroz studentske ankete i kroz samoevaluaciju. Nadležna služba Univerziteta prikuplja podatke te ih prosljeđuje rukovodiocu organizacione jedinice o čemu se sastavlja izvještaj, koji se dostavlja na Vijeće organizacione jedinice, a koje potom donosi konačnu odluku o izvještaju i predlaže korektivne mjere.

PRVI CIKLUS STUDIJA

Ciljevi i profil I ciklusa studija

Glavni cilj prvog ciklusa studija psihologije je pružanje prilike studentima da steknu opšte i specifične kompetencije iz oblasti psihologije. U tom smislu studenti će steći znanje o psihologiji kao disciplini, teorijskim perspektivama, principima i historijskim trendovima, kako bi detaljnije shvatili određenu naučnu oblast u psihologiji i upoznali se sa njenim istraživačkim metodama i tehnikama. Program psihologije na IUS-u ima za cilj razvijanje studentskih vještina u primjeni znanja stečenih tokom istraživanjima u polju psihologije, radu s klijentima i razumijevanju ponašanja pojedinaca i grupa u različitim društvenim kontekstima. Pored toga, težimo razvoju profesionalnih i ličnih kompetencija studenata koje će ih pripremiti za rad u struci ili nastavak školovanja i omogućiti im cjeloživotni lični razvoj. Poseban fokus biće stavljen na razvoj komunikacijskih vještina, kritičko razmišljanje o složenim psiholoških problemima i primjenu etičkih i multikulturalnih principa. Vrijeme potrebno za završetak prvog ciklusa studija je četiri godine ili osam semestara. Fakultetsko vijeće prije početka svakog semestra, utvrđuje listu predmeta, koji će se nuditi studentima, kako bi se osigurala optimalna primjena usvojenog nastavnog plana i programa na nivou semestra.

Lista predmeta za svaki semestar sadrži optimalan broj obaveznih i izbornih predmeta koji su neophodni za nastavu u tom semestru. To omogućuje optimalno opterećenje studenata (mogućnost odabiranja predmeta ukupne vrijednosti do 30 ECTS bodova), ali i angažiranog nastavnog osoblja. U kontekstu nastave, to znači da se svaki semestar nude obavezni predmeti, dok se izborni predmeti nude i provode u skladu s iskazanim interesom studenata.

Nakon uspješnog završetka prvog ciklusa studijskog programa psihologije, student stiće sljedeće zvanje:

Bakalaureat psihologije

Nivo 6. Evropskog kvalifikacijskog okvira (EQF) te nivo 6. Prema Odluci o usvajanju Osnova kvalifikacijskog okvira u BiH

Predviđeni ishodi učenja I ciklusa studija

Ishodi učenja I ciklusa studija formulirani su po uzoru na nacionalnu i internacionalnu praksu.

Prilikom definiranja ishoda učenja studijskog programa Psihologija, u potpunosti su uzete u obzir direktive EQF-a i NQF-a, postojeća praksa u BiH, potrebe društva, konsultirani su studenti, predstavnici poslodavaca i šire zajednice, inostrani i domaći eksperti te, što je najbitnije, korištene su referentne tačke unutar evropskog prostora visokog obrazovanja. Ove referentne tačke su uglavnom općeprihvaćene smjernice i primjeri dobre prakse, standardi i normativi pojedinih nacionalnih sistema visokog obrazovanja, kao i smjernice agencija za osiguranje kvaliteta. U konkretnom slučaju studijskog programa Psihologija, referentne tačke korištene kao polazna osnova za definiranje dolje navedenih ishoda učenja su:

- Evropski okvir kvalifikacija
- Državni okvir kvalifikacija

Nakon uspješnog završetka I ciklusa studijskog programa i dobivanja zvanja baklaureata Psihologije, studenti će biti osposobljeni da:

ZNANJE	Demonstriranju osnovno znanje i razumijevanje o prirodi Psihologije kao discipline (pristup, historiju te probleme na koje se nailazi u specifičnim oblastima Psihologije).
	Objasne osnovne perspektive u Psihologiji (npr. behavioralna, biološka, kognitivna, evolucijska, humanistička, psihodinamička te socio-kulturalna).
	Opišu osnovne karakteristike naučne metode, kao i aplikacija iste u Psihologiji (kvantitativna, kvalitativna i ekperimentalna metoda)
	Usvojiti osnovne koncepte, znanje te principe generalne teorije, mjerenja i psihološkog testiranja, kao i razumijevanje problema determinacije pouzdanosti i

Psihologija

		validnosti mjernih instrumenata u Psihologiji.
		Demonstrirati znanje i razumijevanje određenih specifičnijih teorijskih oblasti (Generalna psihologija, Biološka, Kognitivna, Razvojna, Socijalna i Kulturološka psihologija, Psihopatologija i Psihologija ličnosti).
		Prepoznaju situacioni kontekst, razumiju spolne i etničke razlike, status osoba sa posebnim potrebama, te druge varijable koje su bitne u razumijevanju teorije mjerenja.
VJEŠTINE (aplikacija znanja)		Analiziraju i kritički procijene tačnost zaključaka dobivenih tokom istraživanja u Psihologiji.
		Interpretiraju najznačajnije probleme u primjenjenim oblastima u Psihologiji (npr. Psihodijagnostika, Savjetovanje, Edukacija, Socijalna psihologija, Psihologija te Organizaciona psihologija).
		Primijene psihološke vještine u procjeni, liječenju te evaluaciji klijenata i grupa.
		Postignu vještine za analizu kako psihološki principi mogu biti korišteni za objašnjenje društvenih problema. Demonstriraju razuman skepticizam te intelektualnu znatiželju po pitanju razloga ponašanja.
		Organizuju neeksperimentalno te eksperimentalno istraživanje koje uključuje primjenu statističkog i metodološkog znanja i kvalitativne analize.
		Primijene postojeće mjerne instrumente te adekvatna interpretacija istih.
		Konstruiraju mjerne instrumente, obavljaju normativnu analizu mjernih instrumenata, procijene postojeće mjerne instrumente (pouzdanost, validnost, objektivnost i osjetljivost), te znaju kako poboljšati ove psihometrijske karakteristike.
(GENERALNE) KOMPETENCIJE	PROFESIONALNE	Primijene verbalne vještine i tehnike komunikacije koristeći dva jezika (engleski i maternji jezik).
		Primijene etičke principe i profesionalnu etiku u svim aspektima nauke, psihološke prakse i istraživanja.
		Prepoznaju i poštuju ljudsku različitost te razumiju da psihološka objašnjenja mogu biti različita u zavisnosti od kulture i konteksta.
	PERSONALNE	Koriste kritičko i kreativno razmišljanje u poslu te cjeloživotnom učenju.
		Diskutuju te koriste nepsihološke principe i teorijske pristupe (filozofija,

Psihologija

	biologija, sociologija, antropologija) u profesiji te u svakodnevnom životu.
	Primijene interpersonalne i timske radne vještine koje su neophodne za daljnji studij i buduće zapošljenje.
	Prikažu vještine prikupljanja informacija, vještina, savlađivanja knjižničkog i bibliografskog materijala, te čitanja i pisanja radova.

Nastavni plan i program I ciklusa studija

I ciklus studija I godina		Ukupno: 60 ECTS	
Obavezni predmeti			
Kod	Naziv predmeta	Semestar	ECTS
PSY103	Uvod u psihologiju	I	6
ELIT100	Akademski engleski i efikasna komunikacija	I	6
POLS101	Uvod u Filozofiju	I	6
ELIT200	Kritičko čitanje i pisanje	II	6
MATH100	Matematika	II	6
PSY105	Statistika u psihologiji	II	6
I ciklus studija II godina		Ukupno: 60 ECTS	
Obavezni predmeti			
Kod	Naziv predmeta	Semestar	ECTS
PSY202	Istraživačke metode u psihologiji	III	6
PSY204/ preduslov PSY103	Biološka psihologija	III	6
PSY212/preduslov PSY103	Cjeloživotni razvoj	III	6
PSY303	Psihologija ličnosti	IV	6
PSY308/ preduslov PSY103	Socijalna psihologija	IV	
I ciklus studija III godina		Ukupno: 60 ECTS	
Obavezni predmeti			
Kod	Naziv predmeta	Semestar	ECTS
PSY210	Zdravstvena psihologija	V	6
PSY305	Kognitivna psihologija	V	6
PSY311/ preduslov PSY103	Organizacijska psihologija	VI	6
PSY402/ preduslov PSY105 i PSY202	Eksperimentalna psihologija	VI	6
PSY412/ preduslov PSY103	Psihologija abnormalnog	VI	6
I ciklus studija IV godina		Ukupno: 60 ECTS	
Obavezni predmeti			
Kod	Naziv predmeta	Semestar	ECTS
PSY425	Historija i sistemi	VII	6
PSY370	Radna praksa/stažiranje	VIII	6
PSY490	Diplomski rad	VIII	6

Do postizanja 30 ECTS po semestru, osim navedenih obaveznih predmeta, studenti biraju neki od ponuđenih izbornih predmeta:

Univerzitetski izborni predmeti sa 3 ECTS		
Kod	Naziv predmeta	ECTS
ARCH107	Razumijevanje umjetnosti i arhitekture	3

Psihologija

CS100	Informatika	3
CULT101	Razumijevanje međukulturoloških odnosa	3
ECON105	Menadžment	3
NS111	Razumijevanje prirode i znanja	3
NS112	Razumijevanje nauke i tehnologije	3
SPS140	Razumijevanje religije	3
BOS111	Bosanski jezik I	3
BOS112	Bosanski jezik II	3
TURK111	Turski jezik I	3
TURK112	Turski jezik II	3
Programski izborni predmeti		
Kod	Naziv predmeta	ECTS
PSY213	Dječja psihologija	6
PSY214	Primijenjena statistika	6
PSY215	Psihologija adolescencije	6
PSY301	Psihologija kulture	6
PSY309	Kognitivna neurologija	6
PSY310	Uvod u psihofarmakologiju	6
PSY312	Klinička psihologija	6
PSY314	Edukacijska psihologija	6
PSY329	Psihometrija	6
PSY336	Psihoterapija i savjetovanje	6
PSY406	Pozitivna psihologija	6
PSY407	Psiholingvistika	6
PSY409	Dječja psihopatologija	6
PSY414	Psihologija odrasle dobi i starenja	6
PSY417	Psihodiagnostika	6
PSY421	Psihologija religije	6
PSY422	Psihologija traume	6
PSY424	Socijalna kognicija	6
PSY437	Ljudski resursi	6
PSY457	Emocije i kognicija	6
PSY458	Neuropsihologija	6
PSY496	Istraživačka aktivnost	6
Izborni predmeti		
Kod	Naziv predmeta	ECTS
BIO301/pr eduslov NS103	Molekularna biologija	6
BIO304/pr eduslov NS103	Strukturalna biologija	6
BIO314	Neuroanatomija	6
CS105	Napredno programiranje	6
CS310	Interakcija čovjeka i komputera	6
CS404	Artificijalna inteligencija	6
CULT413	Metodologija istraživanja u kulturološkim studijima	6
ECON310	Teorije igre	6
ECON330	Industrijska organizacija	6
EE418	Uvod u mašinstvo	6
IR472	Ljudska prava	6
LAW334	Forenzička medicina	6
MAN302	Upravljanje ljudskim resursima	6
MAN345	Organizacijsko vodstvo	6
MAN352	Potrošačko ponašanje	6
NS103	Biologija	6
NS205	Biologija ćelije	6
NS209	Genetika I	6
POLS223	Nacije, etniciteti i ideologije	6
SOC314	Sociologija svakodnevnog života	6
SOC412	Multikulturalizam i socijalne promjene	6

- *Detaljni nastavni plan, dat je na stranici IUS-a*
http://oldwww.ius.edu.ba:8080/public_doc/PSY_Curriculum_I_cycle.pdf, kao i silbus svakog predmeta, zajedno sa planom realizacije nastave <https://ecampus.ius.edu.ba/syllabi>

Uvjeti za upis i ponovni upis na prvi ciklus studija, certificiranje i priznavanje

Za upis na Univerzitet/ studijski program Psihologija potrebna je diploma srednje četverogodišnje škole.

S obzirom da se nastava na Univerzitetu realizira isključivo na engleskom jeziku, za upis na prvu godinu potrebno je posjedovati međunarodni certifikat o poznavanju engleskog jezika, kao što je TOEFL, IELTS ili sličan certifikat, u skladu sa općim aktima Univerziteta.

Ukoliko ne posjeduju niti jedan od certifikata potrebnih za oslobađanje od polaganja *Testa osposobljenosti engleskog jezika* (Proficiency exam), studenti su obavezni položiti test koji organizira Škola engleskog jezika (ELS) na Univerzitetu (Proficiency exam).

Studenti koji ne polože ovaj test dužni su pohađati intenzivni program (kurs) engleskog jezika u okviru Centra za cjeloživotno učenje na Univerzitetu kako bi stekli potrebno znanje i bili sposobni pratiti nastavu.

Opći kriteriji za upis kandidata utvrđuju se konkursom. Rangiranje kandidata može se vršiti na osnovu sljedećih kriterija:

1. Prethodno ostvarenog uspjeha u srednjoj školi;
2. Ocjene na intervju-u koji se organizira prilikom apliciranja kandidata na studij;
3. Bodova ostvarenih na Općem testu znanja koji Univerzitet održava u svrhu ostvarivanja prava na stipendiju kao i
4. Drugih kriterija koji se utvrđuju konkursom.

Na formiranje konačne rang liste kandidata i prijem studenata u prvu godinu prvog ciklusa studija utjecat će i uspjeh ostvaren tokom srednjoškolskog obrazovanja, iz pojedinih predmeta i oblasti značajnih za odgovarajući studij.

Kandidati iz Republike Turske su obavezni, pored prethodno navedenih kriterija, položiti i prijemni ispit za dodiplomski studij (LYS-Lisans Yerleşirme Sinavi), te na istom ostvariti minimalan broj bodova propisan od strane nadležnog tijela za visoko obrazovanje Republike Turske, odnosno osvojiti minimalno 1000 bodova na SAT testu

(Scholastic Aptitude Test/Scholastic Assessment Test).

Studenti koji prelaze sa drugih visokoškolskih ustanova, upisuju se po osnovu procedure akademskog priznavanja dijela studija, a koja je utvrđena Pravilnikom o priznavanju inostranih visokoškolskih kvalifikacija („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 51/17), o čemu se vodi Registar pri nadležnoj službi Univerziteta.

Osoba koja izgubi status studenta u skladu sa općim aktima Univerziteta može ponovno steći status pod uslovom:

- Da Univerzitet ima prostorne i kadrovske uslove za omogućavanje redovnog izvršenja obaveza studenta,
- Da student polaže ispite po nastavnom planu i programu koji važi u vrijeme ponovnog stjecanja statusa studenta,
- Da student nema neizmirenih finansijskih obaveza prema Univerzitetu.

Uz zahtjev za donošenje odluke o ponovnom sticanju statusa studenta, obavezno se prilaže obrazložen zahtjev studenta. O ponovnom sticanju statusa studenta odlučuje rektor Univerziteta.

Nadležna služba Univerziteta redovno prikuplja podatke i vodi evidencije o uspješnosti studenata, napuštanju studija, studentima koji su ponovo stekli status, studentima koji su zahtijevali mirovanje prava i obaveza, kao i osvim drugim aspektima studijskog programa, a sve u cilju praćenja i unapređenja realizacije studijskog programa.

DRUGI CIKLUS STUDIJA

Ciljevi i profil drugog ciklusa studija

Glavni cilj drugog ciklusa studijskog programa Klinička psihologija je da omogući studentima sistematsko razumijevanje znanja iz oblasti Psihologije, te proširivanje znanja u oblastima kliničke psihologije i savjetovanja. Dodatno, studenti će razviti osnovne vještine u procjeni, liječenju i preventivnim intervencijama, te istraživanju u oblasti Kliničke psihologije. Kao dio razvoja profesionalne kompetencije, posebna pažnja je posvećena razvoju vještina kod studenata da integriraju nauku i praksu u procjeni, liječenju i preventivnim intervencijama, te razvoju interpersonalnih vještina i vještina

samostalnog učenja.

Klinička psihologija je „oblast koja se bavi primjenom psihologije kao nauke u procjeni i liječenju psihičkih poremećaja“ (American Psychological Association, 1991). Istraživanja u oblasti kliničke Psihologije su fokusirana na izučavanje faktora koji su uzročno povezani sa, te utječu na, razvoj, održavanje i liječenje psihičkih oboljenja. Klinički psiholozi primjenjuju stečeno znanje u liječenju raznih formi psihopatologije u različitim oboljenjima. Drugi ciklus studija Psihologije je organizovan u skladu sa općim aktima Internacionalnog Univerziteta u Sarajevu, kao i u skladu sa odgovarajućim odredbama Zakona o visokom obrazovanju Kantona Sarajevo. Glavna oblast drugog ciklusa studija je klinička psihologija i savjetovanje. Drugi ciklus studija traje jednu godinu, tokom koje je predviđeno sticanje ukupno 60 ECTS kredita, koji zajedno sa prvim ciklusom daju konačan broj od 300 ECTS. Trenutno se nude dva različita programa u Kliničkoj psihologiji:

1) Akademski master program koji je istraživački orijentisan, i gdje su studenti dužni da isplaniraju, organiziraju, te sprovedu istraživanje da bi diplomirali. Akademski master program se sastoji od tri obavezna predmeta, dva izborna predmeta, jedne kliničke aktivnosti odnosno prakse (svaki po 6 ECTS kredita), te master teze koja nosi 24 ECTS kredita.

2) Profesionalni master program ima za cilj pripremu studenata za uspješnu profesionalnu karijeru u dinamičnom i vrlo često interdisciplinarnom okruženju modernog radnog tržišta. Profesionalni master program se sastoji od tri obavezna predmeta, tri izborna predmeta, dvije kliničke aktivnosti odnosno prakse (svaki po 6 ECTS kredita), te profesionalnog projekta koji nosi 12 ECTS kredita.

Drugi ciklus studija u oblasti kliničke psihologije i savjetovanja zahtijeva intenzivnu vježbu i pripremu seminarskih radova te učestovanja u raspravama. Predmeti u drugom ciklusu su dizajnirani kao obavezni i izborni predmeti. U grupi obaveznih predmeta, od ukupno tri, dva su vezana za primjenu naprednog znanja u oblasti psihoterapije i savjetovanja, dok je preostali jedan iz oblasti istraživanja i akademskog pisanja. U grupi izbornih predmeta, ponuđeno je ukupno osam njih, od kojih student bira dva ili tri, u zavisnosti od tipa magistarskog programa. Student ima priliku da izabere ta dva predmeta i druge vezane za program studija, ili neke druge više obrazovne ustanove sa kojom je Univerzitet potpisao ugovor o zajedničkoj suradnji.

Praksa

Studenti obavljaju praksu na drugom ciklusu studija u okviru kliničke i savjetodavne psihologije, sa praktičnim treningom od 6 ECTS kredita u akademskom programu, te 12 ECTS kredita u profesionalnom programu. Postoji više načina za implementaciju prakse, a jedan od njih je praksa po odabiru studenta u nekoj od institucija u regionu. Koordinator programa posjeduje listu institucija koje nude opciju obavljanja prakse. Unutar tih institucija će neko od osoblja vršiti svakodnevnu superviziju studenta u toku obavljanja prakse. Student i supervizor potpisuju ugovor, sa ciljem opisivanja formalnih uvjeta prakse te nadgledanje performansa studenta u implementaciji prakse.

Profesionalni projekat

Profesionalni projekat (12 ECTS) mora ispunjavati naredne kriterije:

- a) Demonstraciju sistematskog razumijevanja i savladanog znanja u polju studija odnosno discipline;
- b) Primjenu znanja, razumijevanje, te vještine savladavanja problema u novim ili nepoznatim okolinama unutar širih (ili multidisciplinarnih) konteksta povezanih sa područjem psihologije. Student bira temu u skladu sa svojim interesima i konsultacije sa mentorom, te brojem naučnih radova u polju odabrane specijalizacije. Proces izrade i odbrane profesionalnog projekta se obavlja u skladu sa Pravilima studiranja za II ciklus studija Internacionalnog Univerziteta u Sarajevu.

Magistarski rad (24 ECTS kredita)

Magistarski rad omogućava studentima prikupljanje iskustva u implementaciji svih faza empirijskog istraživanja, te primjenu stečenog znanja i vještina u različitim oblastima kroz praksu. Cilj master rada jeste da potakne studente da samostalno rješavaju probleme u kompleksnim pitanjima psihologije. Student bira temu u skladu sa svojim interesima i uz konsultacije sa mentorom. Student ima mogućnost da provede istraživanja unutar institucije u kojoj on ili ona obavi praksu. Proces izrade i odbrane magistarskog rada se obavlja u skladu sa Pravilima studiranja za II ciklus studija Internacionalnog Univerziteta u Sarajevu.

Nakon uspješnog okončanja II ciklusa studija Kliničke psihologije, student stiče pravo na dodjelu akademske titule i zvanja:

Magistar kliničke psihologije

Nivo 7. Evropskog kvalifikacijskog okvira (EQF) te nivo 7. Prema Odluci o usvajanju Osnova kvalifikacijskog okvira u BiH

Predviđeni ishodi učenja drugog ciklusa studija

Ishodi pohađanja drugog ciklusa studija su formulirani u skladu sa smjericama nacionalne i internacionalne prakse. U definiranju ishoda pohađanja studijskog programa Kliničke psihologije, jasne direktive EQF-a (Evropskog Kvalifikacionog Okvira) i NQF-a (Nacionalnog Kvalifikacionog Okvira) su uzete u obzir, kao i trenutna praksa u BiH, potrebe društva, studenti, uposlenici i šira zajednica, strani i domaći eksperti, te korištena mjerila u skladu sa europskim područjem visokog obrazovanja. Ove referentne tačke su općeprihvaćene smjernice i najbolje prakse, standardi i norme individualnog nacionalnog sistema visokog obrazovanja, kao i smjernice agencije za osiguranje kvalitete. U slučaju studijskog programa Kliničke psihologije, referentne tačke koje se koriste kao osnova za definiranje ispod navedenih ciljeva pohađanja su:

- a) Europski Kvalifikacioni Okvir
- b) Nacionalni Kvalifikacioni Okvir

Nakom uspješnog završetka drugog ciklusa Studijskog programa Kliničke psihologije student će biti u mogućnosti:

	ZNAJNA	Demonstrirati sistematično razumijevanje znanja iz psihologije i proširiti ga sa novim znanjem unutar polja kliničke psihologije i savjetovanja.
		Demonstrirati znanja aktuelnih izazova i kontroverzi unutar psihologije.
		Aplicirati znanje u kreiranju istraživačkih projekata i pisanja akademskih radova.
		Steći znanje o ulozi i korištenju savjetovanja i terapije u prevenciji i tretiranju fizičke bolesti.
		Demonstrirati osnovno znanje aplikacije i uloge farmakoterapije unutar kliničke psihologije i savjetovanja.
		Usvojiti napredno znanje najefektivnijih terapijskih intervencija.
		Demonstrirati znanje značaja i ohrabrenja optimalnog razvoja individua, grupa i organizacija, na primjenljiv način za cijelu uslugu imajući u vidu kulturnu važnost.
	VJEŠTINE (aplikacija znanja)	Steći znanja teorija i modela kliničke psihologije i savjetovanja, i koristiti ih za cilj dijagnosticiranja i tretiranja psiholoških poremećaja.
		Sprovesti klinički intervju, demonstrirati vještinu pisanja historije i kliničke evaluacije.
		Demonstrirati sposobnost ranog prepoznavanja faktora rizika u polju mentalnog zdravlja i prevencije.
		Aplicirati znanja o uzrocima traume, stresa i sagorijevanja, i identificirati te targetirati najefektivnije terapijske intervencije.
		Primjeniti vještine primjerenih terapijskih tehnika u skladu sa specifičnim razvojnim godinama klijenta.
		Aplicirati znanje unutar polja istraživačke metodologije u pogledu formiranja vašeg ličnog istraživačkog projekta reprezentirajući originalni doprinos specifičnom polju kliničke psihologije.
		Razviti vještine aplikacije specifičnih tehnika u savjetovanju i terapiji.
(OPŠTE) KOMPETENCIJE	PROFESIONALNE	Ponašati se u skladu sa etičkim kodovima principa profesionalizma u kliničkoj praksi i istraživanju, uključujući osjetljivost na pitanja različitosti.
		Integrirati nauku i praksu u procjeni, tretiranju i preventivnim intervencijama.
		Steći kompetencije koje se odražavaju na širog spektar problema u polju psihologije i drugim povezanim poljima, i donositi prosudbe različitih etičkih i socijalnih pitanja unutar specifičnog konteksta.
	LIČNE	Razviti kompetencije razumijevanja i kritičkog analiziranja rezultata istraživanja u polju kliničke psihologije i savjetovanja.
		Steći vještine i međuljudske vještine neovisno, i timski rad, kao i odgovarajuće vještine učenja.

Nastavni plan i program drugog ciklusa studija

Pregled Nastavnog plana i programa za II ciklus je prikazan u tabelama ispod.

Kategorija za Akademski Master Program	ECTS (jednogodišnji studij)
Predmeti nivoa 500 ili više (najviše dva predmeta sa 6 ECTS kreditnih bodova mogu biti predmeti od nivoa 400)	30
Klinička (Savjetodavna) praksa	6
Izrada teze magistarskog rada	24
UKUPNO	60

Kategorija za Profesionalni Master Program	ECTS (jednogodišnji studij)
Predmeti nivoa 500 ili više (najviše tri predmeta sa 6 ECTS kreditnih bodova mogu biti predmeti od nivoa 400)	36
Klinička (Savjetodavna) praksa	12
Izrada profesionalnog projekta	12
UKUPNO	60

Lista predmeta je prikazana ispod:

II ciklus studija I godina (Profesionalni Master)		Ukupno: 60 ECTS	
Obavezni predmeti			
Kod	Naziv predmeta	Semestar	ECTS
PSY 510	Napredna psihoterapija i savjetovanje	I	6
PSY511	Klinička psihopatologija	I	6
PSY531	Napredne metode istraživanja i statistike	I	6
PSY530	Klinička (savjetovanje) praksa I	I	6
PSY540	Klinička (savjetovanje) praksa I	I	6
PSY580	Profesionalni projekt ili studentski rad	II	12
PSYXXX	IZBORNI PREDMET SA PROGRAMA-I		
PSYXXX	IZBORNI PREDMET SA PROGRAMA-II		

Psihologija

PSYXXX	IZBORNI PREDMET SA PROGRAMA-III		
II ciklus studija I godina (Akademski Master)		Ukupno: 60 ECTS	
Obavezni predmeti			
Kod		Semestar	ECTS
PSY 510	Napredna psihoterapija i savjetovanje	I	6
PSY511	Klinička psihopatologija	I	6
PSY531	Napredne metode istraživanja i statistike	I	6
PSY530	Klinička (savjetovanje) praksa I	I	6
PSYXX	IZBORNI PREDMET SA PROGRAMA-I	II	6
PSYXX	IZBORNI PREDMET SA PROGRAMA -II	II	6
PSY595	Master teza	II	24

Do postizanja 30 ECTS po semestru, osim navedenih obaveznih predmeta, studenti biraju neki od ponuđenih izbornih predmeta:

Izborni predmeti sa 6 ECTS (Profesionalni master)		
Kod	Naziv predmeta	ECTS
PSY529	Klinički intervju, procjena, i profesionalna etika	6
PSY519	Klinička Psihofarmakologija	6
PSY523	Primijenjena statistika	6
PSY524	Zdravlje, Dobrobit i Sreća	6
PSY525	Napredna Razvojna Psihologija	6
PSY526	Klinička Neuropsihologija	6
PSY527	Kognitivno- bihevioralna terapija	6
PSY528	Kognitivna neuronauka	6
Izborni predmeti sa 6 ECTS (Akademski master)		
Kod	Naziv predmeta	ECTS
PSY529	Klinički intervju, procjena, i profesionalna etika	6

Psihologija

PSY519	Klinička Psihofarmakologija	6
PSY523	Primijenjena statistika	6
PSY524	Zdravlje, Dobrobit i Sreća	6
PSY525	Napredna Razvojna Psihologija	6
PSY526	Klinička Neuropsihologija	6
PSY527	Kognitivno- bihevioralna terapija	6
PSY528	Kognitivna neuronauka	6

- *Detaljni nastavni plan, dat je na stranici IUS-a https://www.ius.edu.ba/curriculum/PSY_Curriculum_II_Cycle.pdf?width=1200&height=700&iframe=TRUE#view=fitH, kao i silbus svakog predmeta, zajedno sa planom realizacije nastave <https://ecampus.ius.edu.ba/syllabi>*

Uslovi za upis i ponovni upis na drugi ciklus studija

Pored opštih zakonskih uslova, pravo na upis u drugi ciklus studijskog programa imaju kandidati koji su završili prvi ciklus studija, odnosno kandidati koji su stekli 240 bodova i kandidati koji su završili dodiplomski studij prema predbolonjskom sistemu obrazovanja.

Sve osobe koje su završile prvi ciklus studija i stekli zvanje Bakalaureat/Bachelor u oblastima psihologije i drugim srodnim oblastima imaju pravo da se prijave na Konkurs za prijem na drugi ciklus studija studijskog programa Kliničke psihologije.

Da bi se kvalifikovali za prijem, studenti su dužni dokazati da posjeduju napredno znanje engleskog jezika posjedovanjem određenog međunarodno priznatog certifikata ili uspješnim polaganjem testa poznavanja na Univerzitetu (ispit iz poznavanja jezika), u skladu s općim pravilima Univerziteta. Pored toga, polaganje posebnog testa ili intervjua može biti potrebno za dokazivanje naučnih sposobnosti za nastavak drugog ciklusa studija.

Prijem kandidata drugog ciklusa studija, pored općih uslova propisanih Zakonom, vrši se u skladu sa tekstom Konkursa. Odluku o pravu na upis u prvu godinu drugog ciklusa studija donosi posebna komisija formirana na nivou vijeća fakulteta. Navedena komisija može da diskreciono procjenjuje stečeno zvanje kandidata i ishode učenja prethodnog studija. Komisija

utvrđuje i eventualnu obavezu polaganja razlike predmeta za sticanje potrebnog predznanja za nastavak studija, o čemu obavještava kandidata. U slučaju kada je broj kandidata koji su ispunili formalne uslove za upis veći od predviđenog broja kandidata za upis, prednost imaju oni kandidati koji su prema stečenom uspjehu u prethodnom ciklusu studija i postignute ocjene na intervju-u, ostvarili veći broj bodova.

Osoba koja izgubi status studenta u skladu sa općim aktima Univerziteta može ponovno steći status pod uslovom:

- Da Univerzitet ima prostorne i kadrovske uslove za omogućavanje redovnog izvršenja obaveza studenta,
- Da student polaže ispite po nastavnom planu i programu koji važi u vrijeme ponovnog stjecanja statusa studenta,
- Da student nema neizmirenih finansijskih obaveza prema Univerzitetu.

Uz zahtjev za donošenje odluke o ponovnom sticanju statusa studenta, obavezno se prilaže obrazložen zahtjev studenta. O ponovnom sticanju statusa studenta odlučuje rektor Univerziteta.

Studenti koji prelaze sa drugih visokoškolskih ustanova, upisuju se po osnovu procedure akademskog priznavanja dijela studija, ili stečene kvalifikacije, a koja je utvrđena Pravilnikom o prinavanju inostranih visokoškolskih kvalifikacija („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 51/17), o čemu se vodi Regisar pri nadležnoj službi Univerziteta.

TREĆI CIKLUS STUDIJA

Ciljevi i profil trećeg ciklusa studija

Cilj doktorskih studija je da se psiholozi osposobe za najsloženije naučno-istraživačke i profesionalne aktivnosti, samostalan naučni angažman kao i akademsku i profesionalnu karijeru.

Program pruža priliku za sticanje naprednih znanja iz područja psihologije, poput metodologije psihološkog istraživanja, kognitivne psihologije, ocijalne psihologije, psihologije cijeloživotnog razvoja, Kliničke i savjetodavne psihologije, psihologije rada i psihologije organizacije. Kandidatima su obavezni predmeti iz područja istraživačkih metoda i etičkih pitanja, kao i izborni predmeti iz područja koje ih zanimaju, a koji su usko povezani sa istraživačkim područjem u okviru doktorske teze.

Akcentat je postavljen na intenzivnom radu sa mentorom koji ima relevantno iskustvo u određenom naučnom području od interesa za kandidata. Od kandidata se očekuje da rezultati njegovog istraživanja budu objavljeni u naučnim časopisima, kao i predstavljeni na nacionalnim i međunarodnim naučnim skupovima. Kandidati dokorskog studija će imati priliku da pod nadzorom profesora učestvuju u nastavi prvog i drugog ciklusa studija. Na ovaj način, doktorantima će biti pružena dodatna mogućnost da ojačaju svoje nastavničke i naučne kompetencije.

Važan dio studija je istraživanje koje čini osnovu doktorske teze i pod direktnim je nadzorom profesora, ali u velikoj mjeri bi trebao biti samostalan rad doktoranta, a istraživanje bi trebalo biti u do sada neistraženim područjima.

Pri odabiru doktorske teze vodit ćemo se sljedećim principima:

- originalnost istraživačkog projekta
- doprinos napretku nauke
- aktuelnost teme
- doprinos rezultata istraživanja

Razvoj ličnih i profesionalnih kompetencija doktoranta smatramo od najveće važnosti, koje će se usvojiti kroz provođenje nastave, individualnog i grupnog savjetovanja, radionica, istraživanja i pisanja disertacije.

III ciklus studija traje tri godine studija (šest semestara) i dodjeljuje se sa 180 ECTS bodova. Doktorska teza nosi 120 ECTS bodova.

Uslovi za uspješno završavanje doktorskih studija	
Doktorska disertacija	120 ECTS
Predmeti i naučna istraživanja	60 ECTS
Ukupno	180 ECTS

Sa uspješnim završetkom trećeg ciklusa studija studijskog programa Psihologije, studenti stižu sljedeću titulu:

Doktor nauka iz oblasti psihologije

Nivo 8. Evropskog kvalifikacijskog okvira (EQF) te nivo 8. Prema Odluci o usvajanju Osnova kvalifikacijskog okvira u BiH

Predviđeni ishodi učenja trećeg ciklusa studija

Ishodi pohađanja trećeg ciklusa studija su formulirani u skladu sa smjericama nacionalne i međunarodne prakse. U definiranju ishoda pohađanja studijskog programa Psihologije, jasne direktive EQF-a (Evropskog Kvalifikacionog Okvira) i NQF-a (Nacionalnog Kvalifikacionog Okvira) su uzete u obzir, kao i trenutna praksa u BiH, potrebe društva, studenti, uposlenici i šira zajednica, strani i domaći eksperti, te korištena mjerila u skladu sa europskim područjem visokog obrazovanja. Ove referentne tačke su općeprihvaćene smjernice i najbolje prakse, standardi i norme individualnog nacionalnog sistema visokog obrazovanja, kao i smjernice agencije za osiguranje kvalitete. U slučaju studijskog programa Psihologije, referentne tačke koje se koriste kao osnova za definiranje ispod navedenih ciljeva pohađanja su:

- a) Europski Kvalifikacioni Okvir
- b) Nacionalni Kvalifikacioni Okvir

Nakom uspješnog završetka doktorskog studija Psihologije, kandidat će biti u mogućnosti:

ZNANJA		Razumjeti, sistematizirati, kritički evaluirati i generalizirati zaključke iz polja psihologije.
		Demonstrirati znanja kvalitativnih i kvantitativnih istraživačkih metoda.
		Pokazati razumijevanje etičkih, multikulturalnih i interdisciplinarnih pitanja/ problema.
VJEŠTINE (aplikacija znanja)		Posjedovati sposobnost da se neovisno planira i implementira istraživački projekat u skladu sa metodološkim zahtjevima naučnog istraživanja.
		Generalizirati vlastito znanje dobiveno kroz implementaciju naučnog istraživanja.
		Demonstrirati aktivnu uključenost u rad akademske zajednice.
(OPŠTE) KOMPETENCIJE	PROFESIONALNE	Izvesti kritičku analizu, evaluaciju, sintezu i razvoj novih i kompleksnih naučnih principa baziranih na idejama u polju psihologije.
		Pružiti vlastiti naučni doprinos koji proširuje granice znanja u uskom naučnom polju koji je predmet interesovanja kandidatu doktorskog studija.
		Prenijeti i prezentovati znanje, te naučno istraživačka dostignuća unutar akademskih aktivnosti.
	LIČNE	Demonstrirati otvorenost za interdisciplinarne pristupe u istraživanju, ali se također fokusirati na temeljito složena socijalna pitanja.
		Pokazati istraživačke tendencije i orijentaciju istraživačke prakse.
		Demonstrirati fleksibilnost i tečnost u razmišljanju i pristupu, kao i kreativnost i autonomiju.

Nastavni plan i program trećeg ciklusa studija

Nastavni plan i program ne sadrži obavezne predmete.

Izborni predmeti su:

PSY601 Psihologija cjeloživotnog razvoja

PSY602 Kvalitativna analiza

PSY603 Kvantitativne istraživačke metode u Psihologiji

PSY604 Etička i multikulturalna pitanja u Psihologiji

PSY605 Psihoanalitička teorija i terapija

PSY606 Napredna kognicija

PSY607 Emocionalno pamćenje kroz životni vijek

PSY 608 Nove perspektive kolektivnog ponašanja, stavovi i vrijednosti

PSY 609 Psihološki aspekti tolerancije i pomirenja

PSY610 Istraživačke aktivnosti iz oblasti cjeloživotnog razvoja

PSY611 Istraživačke aktivnosti iz oblasti kognitivne psihologije

PSY612 Istraživačke aktivnosti iz oblasti socijalne psihologije
PSY613 Istraživačke aktivnosti iz oblasti psihologije rada i organizacijske psihologije
PSY614 Istraživačke aktivnosti iz oblasti psihologije ličnosti
PSY615 Istraživačke aktivnosti iz oblasti kliničke i savjetodavne psihologije
PSY616 Napredna Statistika u Kliničkoj Psihologiji
PSY617 Psihološko Mjerenje i Dijagnostička Procjena
PSY618 Psihopatologija Odraslih
PSY619 Dječja Psihopatologija
PSY620 Kognitivno-Bihevioralna Terapija
PSY621 Psihoterapija s Djecom
PSY622 Semiologija i Kliničko Intervjuisanje
PSY623 Klinička Supervizija
PSY624 Klinička Neuroznanost

Studij podrazumijeva sticanje 180 ECTS kredita na slijedeći način:

1. Polaganje 8 predmeta od 6 ECTS.
2. Ostvarivanje barem 12 ECTS naučne aktivnosti.
3. Odbrana doktorske disertacije- 120 ECTS.

- **Detaljni nastavni plan, dat je na stranici IUS-a**

https://www.ius.edu.ba/curriculum/PSY_Curriculum_III_Cycle.pdf?width=1200&height=700&iframe=TRUE#view=fitH, kao i silbus svakog predmeta, zajedno sa planom realizacije nastave **<https://ecampus.ius.edu.ba/syllabi>**

Uslovi za upis na treći ciklus studija

Pored općih uslova propisanih zakonom, pravo prijave za upis na treći ciklus (doktorski studij) studijskog programa imaju svi studenti koji su završili Master studije po bolonjskom modelu studija, odnosno kandidati koji su postigli 300 ECTS bodova, kao i svi oni koji su postdiplomske studije završili prema ranijem modelu studija i stekli titulu magistra umjetnosti (kurikulum predbolonjskog i bolonjskog master studija), ili kandidati koji su obrazovanje stekli izvan Bosne i Hercegovine i koji su nakon procesa validacije i ekvivalencije utvrdili da su završili odgovarajuće obrazovanje za nastavak svog obrazovanja.

Kandidati koji imaju titulu magistra psihologije ili drugih relevantnih oblasti imaju pravo na upis u treći ciklus studija studijskog programa Psihologije.

Prijem kandidata na treći ciklus studija, pored općih uslova propisanih Zakonom, vrši se u skladu sa tekstom Konkursa. Odluku o pravu na upis u prvu godinu trećeg ciklusa studija donosi posebna komisija koju formira vijeće fakulteta, a koju obično čini program koordinator

Psihologija

studijskog programa Psihologija. Komisija može da diskreciono procjenjuje stečeno zvanje kandidata i ishode učenja prethodnog studija. Po osnovu prava na diskreciono odlučivanje, a uvažavajući interno utvrđene kriterije za svaki studijski program, Komisija može da uzme u obzir prosjek ocjena ostvaren na drugom ciklusu studija, ukupno postignute rezultate u relevantnoj naučnoj oblasti, njegov naučni kapacitet i pogodnost kandidata za određeni studijski program, te da na osnovu navedenog kao i ukupnog mišljenja o kandidatu, donese odluku o prijemu kandidata, odnosno podobnosti kandidata za upis na studijski program Psihologija.

Studenti koji prelaze sa drugih visokoškolskih ustanova, upisuju se po osnovu procedure akademskog priznavanja dijela studija, ili stečene kvalifikacije, a koja je utvrđena Pravilnikom o priznavanju inostranih visokoškolskih kvalifikacija („Službene novine Kantona Sarajevo“, broj: 51/17), o čemu se vodi Regisar pri nadležnoj službi Univerziteta.

